

Notulen bestuurlijk gesprek

Overleg	:	Bestuurlijk gesprek i.h.k.v. de bestuurlijke toekomst van Oostzaan
Datum	:	15 januari 2025
Tijdstip	:	13:30 – 14:30
Locatie	:	Stopera, Amsterdam
Aanwezigen	:	Rutger Groot Wassink, Anne Sastromedjo, Claudia Kleisterlee en Menno de Haan Marvin Polak, Stijn Nijssen, Dick van Huizen en Lars Ruiter
Bijlagen	:	Verslag ambtelijk voorgesprek (1) Afwegingskader (2) Begeleidende brief uitnodiging bestuurlijk gesprek (3)

1. Opening

Wethouder Rutger Groot Wassink heet de Oostzaanse delegatie welkom. Burgemeester Polak van Oostzaan trakteert op gebak vanwege zijn verjaardag. Vervolgens vindt er een korte voorstelronde plaats.

2. Toelichting op het bestuurlijke toekomstproces door Oostzaan

Een aantal jaar geleden heeft Oostzaan uitgesproken dat zij moeite heeft met het hoofd boven water houden. Er is een Quick Scan uitgevoerd door Berenschot, waaruit bleek dat het lastig is om zelfstandig te blijven in de toekomst. Na een vervolgonderzoek heeft dit geleid tot een shortlist aan opties voor de toekomst. Amsterdam is daar net als Zaanstad en Landsmeer en Wormerland één van. De raad heeft voor die gesprekken een afwegingskader opgesteld.

Tot op heden lopen er drie parallelle trajecten: de burgeradviesraad, een onderzoek van de WOL-raden (Wormerland, Oostzaan en Landsmeer) en gesprekken van het college met buurgemeenten Amsterdam en Zaanstad. Amsterdam geeft tussendoor aan dat het goed begrijpt dat de voorkeur van Oostzaan naar het groenlandelijke gaat, gezien identiteit en nabijheid. Er wordt op 12 maart een advies uitgebracht door de burgeradviesraad en 29 maart neemt de gemeenteraad volgens de huidige planning een besluit over de bestuurlijke toekomst. Echter, vanwege het maandag 13 januari jl. gepubliceerde persbericht, zou het nog iets langer kunnen duren, omdat Waterland en Edam-Volendam worden gepolst voor een WOL+/ WOL++ (ook wel groenblauwe) herindeling.

3. Bestuurlijke reflectie Amsterdam, o.a. op basis van ambtelijk voorgesprek

De wethouder benadrukt de terughoudendheid van Amsterdam om te fuseren, zoals deze ook al naar voren is gebracht in het ambtelijke voorgesprek. Dit is nog steeds de – onveranderde – positie van Amsterdam.

Amsterdam geeft aan dat het schaalverschil heel groot is. Nabijheid en identiteit zijn voor de betrokken inwoners een belangrijk begrip bij zo'n keuze. Dit zijn gevoelskwesties, geeft Amsterdam

aan. Hoe groter het schaalverschil, hoe meer het gevoel van vervreemding er voor Oostzaan zou kunnen ontstaan. Objectief kunnen echter wel verbeteringen ontstaan. De OZB is bijvoorbeeld lager in Amsterdam dan in Oostzaan voor zowel ondernemers als huishoudens, het Amsterdamse armoede en minimabeleid is zeer goed en de dienstverlening is van hoog niveau. Daar komt bij dat ook de jeugdzorg en maatschappelijke ondersteuning goed zijn geregeld. Voor inwoners gaat het echter soms om meer dan dat. Amsterdam adviseert daarom ook eerst vooral ook te kijken naar de grotere gemeenten die dichter raken aan de identiteit van Oostzaan. Daarbij merkt Amsterdam nogmaals op dat Oostzaan gelegen is in een andere regio met andere gemeenschappelijke regelingen en een gezamenlijke ambtelijke uitvoeringsorganisatie. De ervaring heeft geleerd dat het ontvlechten hiervan en invlechten in de Amsterdamse regelingen redelijk complex en kostbaar is.

Het afwegingskader zoals opgesteld door Oostzaan is een uitdaging in sommige opzichten, omdat zeker niet alle beloften gegarandeerd kunnen worden, geeft Amsterdam aan. Dit is bijvoorbeeld van toepassing op subsidierelaties en woningbouw. En de vraag is of het afwegingskader de huidige situatie in Oostzaan beschrijft.

Oostzaan legt vervolgens uit dat het afwegingskader vooral bedoeld is om te beoordelen tot in hoeverre een fusie iets verandert op bepaalde thema's, zoals het voorzieningenniveau of woningbouw.

Er kan bijvoorbeeld niet gegarandeerd worden dat er twee tot drie bestuursperiodes verder niet gebouwd gaat worden in Oostzaan, geeft Amsterdam aan. Dat is echt aan de desbetreffende toekomstige gemeenteraden.

Er is op onderdelen ruimte om tijdelijk andere afspraken te maken, maar uiteindelijk zullen de afspraken over beleid en uitvoering worden geharmoniseerd.

Als het gaat om de nabijheid van bestuur voor Oostzaan kan niet vooruitgelopen worden op de lopende evaluatie van het bestuurlijk stelsel en de bestuurscommissie Weesp. Weesp wijkt qua schaal en vorm stevig af van het stelsel met stadsdeelcommissies in de andere stadsdelen. Bij de bestuurlijke vertegenwoordiging van Oostzaan kun je naar verwachting denken aan de dorpsraden en onderdeel worden van Amsterdam Noord. Dit is van een andere orde dan een stadsdeelcommissie of bestuurscommissie.

Amsterdam is altijd bereid het gesprek aan te gaan en te kijken wat zij kan doen om Oostzaan als buurgemeente te helpen en voelt zich hiervoor mede verantwoordelijk.

Amsterdam benadrukt het belang om in ieder geval naar de bewoners toe het eerlijke verhaal te vertellen.

4. Inhoudelijk gesprek aan de hand van het afwegingskader met daarbij de focus op de thema's
 - a. Positie dorp Oostzaan in bestuurlijk stelsel Amsterdam

De positie van Oostzaan als onderdeel van het Amsterdams bestuurlijk stelsel is nu nog onbekend, al worden er wel alvast enige contouren geschetst. Een status aparte zoals nu in Weesp het geval is, is in principe niet aan de orde

Is een overgangperiode haalbaar, vraagt Oostzaan. – Amsterdam geeft aan dat ze dit ingewikkeld vinden om hierover toezeggingen te doen. Op dit moment is Amsterdam nog bezig met de evaluatie van het bestuurlijk stelsel, inclusief de bijzondere positie van Weesp. Die resultaten willen ze eerst afwachten. Een denkrichting zou kunnen zijn, om op enig moment en alles afwegende op basis van de evaluatie, dat het niet wenselijk wordt geacht om speciaal voor Oostzaan een entiteit op te zetten. Uiteindelijk is onderdeel worden van het reguliere bestuurlijke stelsel onvermijdelijk. Van harmonisatie zal dus altijd sprake zijn, hoogstens met een overgangperiode ter overbrugging.

b. Dienstverlening en lokale voorzieningen

Hoe wordt in kernen zoals Oostzaan het voorzieningenniveau gehandhaafd, vraagt Oostzaan. – De meeste zaken in het sociaal domein worden door buurtteams opgepakt. De Molenwijk (Amsterdam Noord) heeft bijvoorbeeld een eigen buurtteam. Oostzaan zou in zo'n situatie eerder als buurt dan als wijk worden gezien. De aanwezigheid van een soort functie op het sociaal domein lijkt het meest waarschijnlijk.

Opgemerkt wordt dat Amsterdam een hoge kwaliteit van dienstverlening en een hoog serviceniveau heeft. Dit komt onder andere tot uiting in een zeer ruime regeling voor mensen onder het sociaal minimum, investeringen in armoedebestrijding, jeugdhulp en goede maatschappelijke ondersteuning.

En allerhande dienstverlening wat in Amsterdam op buurtniveau geregeld wordt, zoals een paspoort afgeven of verlengen, wordt dan in Amsterdam geregeld. Op dit moment gebeurt dat veelal online. Amsterdam kijkt hoe je subsidierelaties op buurtniveau goed verankerd houdt. Amsterdam gaat dit beleid niet veranderen voor Oostzaan. Hoe dit financieel uitpakt is moeilijk te zeggen. Voor de identiteitsgebonden zaken, kunnen uitzonderingen worden gemaakt, net zoals bij Weesp.

Ook hanteert men in Amsterdam de Puccinimethode. Dit is de standaard voor de fysieke leefomgeving en openbare ruimte. Dit bestaat uit inrichtingsprincipes, groensoorten en -toepassingen en materiaalkeuzes. Dit leidt tot een goed onderhouden straatbeeld. Voor Oostzaan zou deze standaard een vooruitgang betekenen.

c. Behoud groen en woningbouw

Hoe lang is niet bouwen in het groen houdbaar als er sprake is van woningnood onder de inwoners. Ook Oostzaan wil namelijk wel dat er gebouwd wordt. Amsterdam houdt zich hierbij ook aan de provinciale bepalingen. Er is echter wel een verschil in perceptie. Hoogbouw in Amsterdam is met gemak 10 etages hoog. In Oostzaan gaat het bijvoorbeeld al om 3 etages. Hierbij geldt dat er niet tot na drie bestuursperiodes garanties kunnen worden afgegeven, al conformeert Amsterdam zich zeker aan het beleid van de provincie om niet te bouwen in natuurgebieden of beschermd provinciaal landschap.

5. Vervolgproces

Wat is de reactie van Amsterdam, als Oostzaan in al haar wijsheid zegt dat Oostzaan voor Amsterdam kiest, vraagt Oostzaan. Het college moet een eventueel principebesluit tot fusie voorleggen aan de Amsterdamse gemeenteraad. Amsterdam houdt vast aan reguliere verkiezingen in maart 2026 of maart 2030 in plaats van herindelingsverkiezingen op een ander moment. Dit wil Amsterdam in zo'n situatie weer uitonderhandelen met het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Een principebesluit voor de verkiezingen van 2026 lijkt Amsterdam niet haalbaar. Niet alleen omdat Oostzaan hierin nog een proces moet doorlopen en Amsterdam de evaluatie van het stelsel en Weesp eerst wil afwachten. Vooral ook vanwege de bestuurlijke haalbaarheid, omdat de huidige gemeenteraad dan vlak voor het einde van deze bestuursperiode nog een uitspraak zou moeten doen hierover, waar na de verkiezingen het nieuwe bestuur dan mee verder zou moeten.

Amsterdam vraagt of Oostzaan ook kijkt naar een groenblauwe variant met Wormerland, Landsmeer, Waterland en Edam-Volendam. Oostzaan geeft aan dat dit nu mogelijk gaat gebeuren, al zijn de formele standpunten van Waterland en Edam-Volendam voorlopig nee, niet doen. De tijd dringt.

Verder wordt aangegeven dat in het ambtelijke verslag een eventuele fusie heel erg gerelateerd wordt aan Weesp. Die samenvoeging is in alle eerlijkheid ook alweer een tijdje geleden. In bepaalde zaken veranderen in de tijd dingen. Aan afspraken houdt Amsterdam zich, maar er zit soms wel een tijdelijkheid aan verbonden. Amsterdam kan ook niet beloven dat dezelfde afspraken die Amsterdam

met Weesp heeft gemaakt ook gelden voor Oostzaan. Het belangrijkste is dat Oostzaan een keuze maakt, de inwoners daarbij betrokken worden. Amsterdam vindt dat de gelote burgeradviesraad daar een mooi gremium voor kan zijn.

Is een ambtelijke fusie voorafgaand aan een bestuurlijke fusie bespreekbaar voor Amsterdam? Amsterdam geeft daar geen voorkeur aan, tenzij er bestuurlijk besloten wordt tot een gemeentelijke herindeling (lichte samenvoeging) waarbij een ambtelijke fusie dan voorwaardelijk zou zijn.

6. W.v.t.t.k. en sluiting